

Utlåtande 2006:100 RVIII (Dnr 009-2392/2004)

Skönhetsrådets avskaffande

Motion av Kristina Alvendal (m) (2004:32)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2004:32) av Kristina Alvendal (m) om avskaffande av
skönhetsrådet anses besvarad i enlighet med vad som anförs i detta
utlåtande.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

Rådet till skydd för Stockholms skönhet arbetar sedan cirka 85 år tillbaka med stadsmiljöfrågor i vid bemärkelse. Rådet är rådgivare åt stadens olika myndigheter i frågor som berör offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbilder eller stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden.

Motionen

Kristina Alvendal (m) framhåller att det inte finns någon som vill förfula stadsmiljön då staden utvecklas och att det därför inte finns någon anledning för staden att ha ett skönhetsråd. Vidare avstyrker skönhetsrådet enligt motionen även angelägna projekt i alltför många fall. Motionären föreslår att rådet till skydd för Stockholms skönhet avvecklas.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och rådet till skydd för Stockholms skönhet.

Gatu- och fastighetsnämnden anser att det behövs en bred diskussion om utformningen av den remissinstans som ska ta tillvara de värden som rådet idag har till uppdrag att tillgodose. Syftet med en sådan diskussion skulle vara att skapa en brett förankrad och kvalitetssäkrad ordning för remissyttranden av antikvarisk karaktär, utsmyckning och skydd av natur-, skönhets- och kulturvärden.

Stadsbyggnadsnämnden anför att rådets arbete idag koncentreras till remissyttranden i detaljplane- och bygglovsärenden samt att rådets synpunkter i dessa ärenden ofta sammanfaller med stadsmuseets synpunkter. Nämnden anser att det vore önskvärt att rådet i högre grad engagerar sig för kvalitetsfrågor i nybyggandet samt förebyggande strategiskt arbete med egna initiativ för att främja skönhetsvärden när staden växer. Nämnden förordar att motionen avslås.

Stadsmuseinämnden framhåller rådets roll som oberoende rådgivande instans i staden. Nämnden anser att rådets uppgift att göra en samlad bedömning av konsekvenserna för arkitektur, stadsbyggande, naturmiljö och estetiska gestaltungsfrågor vid utveckling av staden inte kan tas över av någon annan instans. Nämnden anser att motionen ska avslås.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet delar inte motionärens uppfattning om rådets arbete och ställning. Rådet anför att dess arbete genomsyras av en tro på Stockholms möjligheter att utvecklas och är förankrad i professionell värdering av sakförhållanden. Rådet förespråkar att motionen avslås.

Stadsledningskontoret framhåller stadens ambition om att ta tillvara det stora engagemang som finns kring stadsmiljöfrågor och uppmuntra en bred debatt inom detta område. Stadsledningskontoret anser att rådet med sin självständiga roll och långa tradition bör ses som en tillgång i detta arbete och föreslår att motionen avslås.

Mina synpunkter

Jag delar visserligen motionärens uppfattning om att det är många intressenter som är inblandade i utvecklingen av Stockholms stadsmiljö och att det förhoppningsvis inte finns någon som har för avsikt att medvetet förfula stadsbilden. Enbart detta kan dock inte tas till intäkt för att avveckla

skönhetsrådet. Däremot bör som med andra verksamheter frågan ställas om den organisatoriska inplaceringen är rätt och om verksamheten ger ett tillskott till kommunens totala verksamhet.

Rådet besitter en bred och gedigen kunskap inom natur-, kultur- och stadsmiljöområdena och utgör en viktig remissinstans i staden. Med sin kännedom om sakförhållanden och erfarenhet inom respektive fält ställer ledamöterna en viktig kompetens till stadens förfogande. Det är vidare viktigt att påpeka att rådet är rådgivande och inte på något sätt har vetorätt i de frågor rådet yttrar sig över. Enligt plan- och bygglagen ska skönhet och estetik finnas med vid bedömning av planläggning och bebyggelse.

Mot bakgrund av de problem som motionen tar upp, vore det lämpligt att kommunstyrelsen initierade en bred diskussion om utformning av den remissinstans som skall ta tillvara de värden somönhetsrådet idag har till uppdrag att särskilt tillgodose.

Avslutningsvis vill jag peka på att skönhetsrådets bidrag till de bedömningar som görs av andra förvaltningar ger värdefulla bidrag till en helhetsbedömning av stadens utveckling. Stockholm är på detta sätt modell för övriga landet. Mot den bakgrunden föreslår jag att motionen anses besvarad i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2004:32) av Kristina Alvendal (m) om avskaffande av skönhetsrådet anses besvarad i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 26 april 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Viviann Gunnarsson

Anette Otteborn

ÄRENDET

Bakgrund

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, eller skönhetsrådet, arbetar sedan cirka 85 år tillbaka med stadsmiljöfrågor i vid bemärkelse. Skönhetsrådet ska enligt sitt reglemente vara rådgivare åt stadens olika myndigheter i frågor som berör offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbilder eller stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden.

Skönhetsrådet består av tolv ledamöter som utses av kommunfullmäktige för ett år i taget. Minst åtta av dessa ledamöter ska representera olika institutioner inom rådets ansvarsområde. Dessa ledamöter utser i sin tur den trettonde ledamoten. Till rådet hör ett kansli med rådets sekreterare och för närvarande två biträdande sekreterare. Kansliresurserna är i administrativt hänseende knutna till stadsledningskontoret.

Motionen

Kristina Alvendal (m) lyfter i den aktuella motionen fram att Stockholm är en stad i ständig utveckling och att det finns många instanser som lämnar synpunkter på de olika förändringarna av stadsmiljön. Motionären menar att det inte finns någon som vill förfula stadsmiljön och att det därför inte finns någon anledning för staden att ha ett skönhetsråd. Dessutom avstyrker skönhetsrådet enligt motionen angelägna projekt i alltför många fall. Alvendal föreslår att stadsledningskontoret ges i uppdrag att ”snarast påbörja en avveckling” av rådet till skydd för Stockholms skönhet.

REMISSER

Motionen har för synpunkter remitterats gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden, rådet till skydd för Stockholms skönhet och stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av finansavdelningen.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 8 mars 2005 att hemställa åt kommunstyrelsen att se över hur bevarandekompetensen kommer med i stadens planarbete samt att därutöver anföra följande.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, populariserat till Skönhetsrådet, bildades 1919 för att tillvarata skyddet för omistliga natur-, skönhets- och kulturvärden i en växande huvudstad. Genom åren har rådet från tid till annan kommit att uppfattas som ensidigt bevarande. Många menar att rådet i sina yttranden alltför mycket bortsett från behovet av att en stad växer, utvecklas, får nya landmärken etc. När man värnar de gamla årsringarna i stadens utveckling måste man också se till möjligheten för nya årsringar att växa fram. Stockholm måste ha en väl fungerande remissinstans som kan föra fram sakkunniga och seriösa omdömen om nya projekt utifrån stadens skönhet och ett varsamt tillvarataget kulturarv. Värden som också är viktiga för Stockholm som attraktiv besöksstad. Ett sådant organ måste ha integritet parat med god förankring i staden och de aktörer som verkar kring frågor om stadsutveckling, bostadsbyggande etc. Mot bakgrund av de problem som motionen tar upp, vore det lämpligt att kommunstyrelsen initierade en bred diskussion om utformning av den remissinstans som skall ta tillvara de värden som Skönhetsrådet idag har till uppdrag att särskilt tillgodose. Någon sådan översyn har inte gjorts trots att mycket annat i staden har förändrats. I den diskussionen bör även olika externa aktörer från såväl byggintressen, akademi och kulturinstitutioner engageras. I översynen är det lämpligt att förutsättningslöst även föra in rollerna för Stockholms stadsmuseum och Stockholms konstråd. Syftet med översynen skall vara att skapa en brett förankrad och kvalitetssäkrad ordning för remissyttranden av antikvarisk karaktär, utsmyckning och skydd av natur-, skönhets- och kulturvärden. Stockholms stad måste kunna förena det växande och nyskapande med varsamhet om den miljö som i många stycken är en avgörande del för Stockholms positiva särart.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

SAMMANFATTNING

Skönhetsrådet har som uppgift att bevaka natur-, kultur- och stadsmiljövärden. Rådet fungerar som remissinstans till stadens olika myndigheter och institutioner men har även rätt att initiera ärenden och avge yttranden utan anmodan. Rådet består av tretton ledamöter, tolv som utses av kommunfullmäktige vilka i sin tur utser den trettonde.

Kontoret ser det som värdefullt att det inom den kommunala organisationen finns ett oberoende organ som kan ta ställning i frågor som rör stadsbilden/miljön i vid bemärkelse. Rådets funktion är enbart rådgivande och graden av påverkansmöjlighet på stadens beslutande organ avgörs därför helt av de sakskalet och argument som rådet anför i sina yttranden etc.

Av avgörande betydelse för att rådet även framgent ska kunna fullgöra sin roll är dess förmåga och vilja till att anpassa och förändra verksamheten efter de förändrade behov och förutsättningar som samhällsutvecklingen för med sig.

UTLÅTANDE

Motionen

I motionen framhålls att Stockholm är en storstad i ständig förändring. Det som är unikt för Stockholm ska bevaras. Inom stadens verksamhet finns flera instanser som månar om detta. Någon särskild ”smakpolis” för att bevara stadens siluett och skönhet behövs inte.

Motionären hemställer därför att kommunfullmäktige beslutar ge stadsledningskontoret i uppdrag att snarast påbörja en avveckling av Skönhetsrådet.

Bakgrund

Skönhetsrådet, eller *Rådet till skydd för Stockholms skönhet* som är dess fullständiga namn, började verka redan 1919. Uppgiften var att bevaka stockholmarnas intressen i en stad som snabbt växte och förändrades.

I början av rådets verksamhet styrdes dess verksamhet i stor utsträckning av de antikvariska värdena. Dessa övertogs dock från 1931 av det då bildade Stockholms Stadsmuseum. I början av 60-talet övertogs ansvaret för utsmyckningen av stadens allmänna platser av Stockholms konstråd.

Enligt gällande reglemente (Kfs 1997:25) har Skönhetsrådet som uppgift att värna om staden; dess konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbild, nya byggnader eller bebyggelseområden samt stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden.

Rådet fungerar som remissinstans till stadens olika myndigheter och institutioner. Rådet har även rätt att initiera ärenden och avge yttranden utan anmodan vilket ger rådet en speciellt fri ställning i den kommunala organisationen.

Rådet består av tretton ledamöter varav tolv utses av kommunfullmäktige. Dessa utser i sin tur den trettonde ledamoten. Av de ledamöter som utses av kommunfullmäktige bör minst åtta vara särskilt sakkunniga inom rådets olika verksamhetsgrenar. Två av dessa ska vara representanter för Kungl. Akademien för de fria konsterna, därav en målare och en bildhuggare, samt de övriga sex representanter för var och en av följande institutioner, Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien, byggnadsstyrelsen, Kungl. Vetenskapsakademiens miljökommitté, Sveriges Arkitekters Riksförbund, samfundet S:t Eriks styrelse och Svenska naturskyddsföreningens styrelse. Resterande fyra ledamöter utses av de politiska partierna i kommunfullmäktige.

Kontorets förslag/synpunkter

Gatu- och fastighetskontoret ser det som värdefullt att det inom den kommunala organisationen finns ett oberoende organ som kan ta ställning i frågor som rör stadsbilden och stadsmiljön i vid bemärkelse. Den fria ställning som rådet har i den kommunala organisationen är härvid av avgörande betydelse.

Det ligger i sakens natur att Skönhetsrådets synpunkter och ställningstagande får en "bevarandeprägel" över sig. Men att därifrån dra slutsatsen, som antyds i motionen, att rådets verksamhet utgör ett hinder för stadens utveckling saknar enligt kontorets mening relevans.

Skönhetsrådet har enbart en rådgivande funktion. Graden av inflytande och påverkansmöjlighet på stadens beslutande organ avgörs därför helt av de sakskalet och argument som rådet anför i sina yttranden etc.

Av avgörande betydelse för att rådet även framgent ska kunna fullgöra sin roll är dess förmåga och vilja till att anpassa och förändra verksamheten efter de förändrade behov och förutsättningar som samhällsutvecklingen för med sig.

Skönhetsrådet beslutade 6 september 2004 att anta av sekreteraren utformat förslag till skrivelse efter ändringar som framgår av registraturret.

Skönhetsrådets tjänsteutlåtande daterat 6 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, eller i dagligt tal skönhetsrådet, har verkat inom den kommunala förvaltningen i 85 år och arbetar på uppdrag av kommunfullmäktige. Uppgiften har ända sedan rådet instiftades varit att i en snabbt växande stad bevaka natur-, kultur- och stadsmiljövärden för stockholmarnas räkning. Under åren har dock olika delverksamheter avknoppats från rådet. Redan i början av 1930-talet bildades Stockholms stadsmuseum för att hantera de rent antikvariska frågorna och på 1960-talet övertog konstrådet huvudansvaret för stadens offentliga utsmyckningar. Skönhetsrådets arbete är reglerat i särskilt reglemente (Kfs 1997:25) och styrs i övrigt av rådets egen verksamhetsplan och budget som för närvarande är blygsamma 1,6 miljoner kr/år. Under denna mandatperiod sorterar rådet under miljöroteln och får administrativ hjälp från stadsledningskontoret, men svarar endast mot kommunstyrelsen.

Skönhetsrådet består av tretton ledamöter valda av kommunfullmäktige. Sju av dessa utses efter förslag av olika rikstäckande institutioner eller organisationer: en målare och en skulptör av Kungliga Akademien för de fria konsterna, en humanistiskt sakkunnig av Kungliga Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien, två arkitekter efter förslag från respektive Statens Fastighetsverk och Sveriges Arkitekter (SA), två natursakkunniga efter förslag av Kungliga Vetenskapsakademiens miljökommitté

respektive Svenska Naturskyddsföreningens styrelse. Därutöver ingår två särskilt stockholmsakkunniga, en efter förslag av Samfundet S:t Eriks styrelse och en utsedd av övriga ledamöter. Resterande fyra ledamöter är nominerade av de politiska partierna i kommunfullmäktige. Dessa är under sitt arbete i rådet dock obundna av sina respektive partigrupperns ställningstaganden.

Det är alltså en mycket bred och gedigen kunskapsbas som finns samlad i rådet. Med djup kännedom om sakförhållanden och lång erfarenhet inom respektive fält ställer ledamöterna en helt unik kompetens till stockholmarnas förfogande och detta mot en närmast symbolisk sammanträdesersättning. Till sin hjälp har rådet ett kansli med tre anställda: kanslichefen, tillika rådets sekreterare, som endast tjänstgör på halvtid, samt två biträdande sekreterare/handläggare.

Skönhetsrådet överlägger vid ett ordinarie sammanträde i månaden. Utöver det träffas rådet en gång i månaden under mer informella s.k. delegationssammanträden, där ärenden kan förberedas eller diskuteras mer grundligt. Huvudsakligen ägnar sig rådet åt att granska från stadsbyggnadskontoret remitterade detaljplaner och bygglovsärenden. Rådet remitteras även frågor och ärenden från gatu- och fastighetskontoret eller andra förvaltningar, samt motioner. Dessutom har skönhetsrådet rätt att initiera och driva ärenden samt självt avge yttranden, vilket ger rådet en fri ställning i den kommunala organisationen. Därtill kommer en ganska omfattande kontakt med allmänheten – både per telefon, brev och mail samt genom information om rådets arbete på stadens hemsida.

Under de senaste åren har skönhetsrådet handlagt mellan fyra- och femhundra ärenden per år. Antalet detaljplaneärenden har legat på en relativt jämn nivå med drygt 60 stycken om året, medan antalet bygglovsärenden fluktuerat mellan knappt 200 och mer än 350 om året. Av detaljplaneärendena är det endast ett mindre antal rådet funnit det nödvändigt att avstyrka helt. När det gäller bygglovsärenden är det endast de som stadsbyggnadskontoret uppfattar som komplicerade och många gånger tveksamma som remitteras till rådet, vilka utgör en ringa del av det totala antalet sökta bygglov.

Av de till rådet remitterade bygglovsärendena tillstyrks ca 1/3. För merparten av de resterande förordar rådet justeringar, som för det mesta också beaktas innan förslagen kommer till utförande. Ett smärre antal bygglovsärenden avstyrker dock rådet helt, men då finns det tunga sakskäl som också redovisas.

Utmärkande för skönhetsrådet är att det är just rådgivande. Rådets inflytande beror därför helt på dess möjlighet att påverka verkställande instanser eller allmänheten. Sättet att göra detta är att anföra välgrundade sakskäl och att argumentera för dessa på ett övertygande sätt. Någon vetorätt har skönhetsrådet inte. I sista hand måste politiska organ väga samman och värdera rådets synpunkter tillsammans med andra instansers ställningstaganden. Det är också mot denna bakgrund rådets självständiga ställning i förhållande till andra förvaltningar inom staden som har att hantera samma frågor skall ses. Oberoendet är en absolut nödvändighet för att sakfrågorna utan andra hänsynstaganden skall kunna styra rådets arbete.

Med tanke på den kraftiga expansion Stockholm nu befinner sig i är behovet av ett kvalificerat, rådgivande organ som kan bevaka frågor som rör arkitektur,

stadsbyggande och naturmiljö utan att behöva ta kortsiktiga ekonomiska eller politiska hänsyn större än någonsin tidigare. Som ett verktyg i detta arbete har rådet bl.a. utvecklat en principiell analysordning som utgår från begreppet ”platsens själ”.

Skönhetsrådet har alltid anpassat och förändrat verksamheten efter de nya behov som tiden fört med sig. Framgent är rådets ambition att spela en mer aktiv roll i det offentliga samtalet om staden och dess utvecklingsmöjligheter, problem, särart och framtidsutsikter. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att skönhetsrådet hittar ett pedagogiskt tilltal och nya kanaler som gör att den bredare allmänheten, som ju ytterst är rådets uppdragsgivare, nås bättre.

Av redovisningen ovan bör ha framgått att den bild motionären Kristina Alvendal (m) ger av skönhetsrådet saknar faktisk grund. Tvärt om genomsyras rådets arbete av en tro på Stockholms möjligheter att utvecklas inför framtiden och besluten är fast förankrade i en professionell värdering av sakförhållanden. Skönhetsrådet föreslår därför att motionen om rådets avskaffande avslås.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 27 september 2004 att som svar på remissen överlämna och återropa kontorets utlåtande.

Reservation anfördes av *Joakim Larsson, Ingvar Snees och Regina Öholm* (samtliga m) som önskade bifalla motionen och därutöver anförda att

Skönhetsrådet är en unik kommunal enhet. I övriga landet är det mycket sällsynt med ett eget råd som bevakar och har synpunkter om stadens skönhet. Dessutom är den extra kulturminnesmärkningen som finns i Stockholm unik. Den verksamhet som finns inom skönhetsrådet skulle kunna förändras och införlivas i stadsmusei-nämnden.

Särskilt uttalande gjordes av *Lotta Edholm* (fp) och *Katariina Güven* (fp) enligt följande.

Vi anser i likhet med kontoret att skönhetsrådet borde syssla mer med strategiskt arbete med egna initiativ om vad som utgör viktiga frågor för att främja skönhetsvärden när staden växer och utvecklas. Samarbetet mellan skönhetsrådet och stadsbyggnadskontoret skulle också behöva ses över.

Särskilt uttalande gjordes av *Cecilia Obermüller* (mp) enligt följande.

Miljöpartiet finner kontorets remissvar bra och förordar ett närmare samarbete mellan Skönhetsrådet och Stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

SAMMANFATTNING

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att ge stadsledningskontoret i uppdrag att snarast påbörja en avveckling av Skönhetsrådet.

Stockholms skönhetsråd är en unik kommunal institution både genom sitt arbete för stadens skönhet och sin verksamhet under mer än åtta decennier. Rådets arbete koncentreras idag till remissyttranden i framför allt detaljplane- och bygglovsärenden. Kontoret konstaterar att rådets synpunkter ofta sammanfaller med stadsmuseets värnandet av Stockholms kulturhistoriska värden. Det är önskvärt att rådet i högre grad engagerar sig för kvalitetsfrågor i nybyggandet, vilket även behöver avspeglas i rådets sammansättning.

Kontoret skulle gärna se att rådets arbete kunde utvecklas till ett mer förebyggande strategiskt arbete med egna initiativ om vad som utgör viktiga frågor för att främja skönhetsvärden när staden växer och utvecklas. Under tidigare skeden i rådets historia har bedrivits sådana arbeten. Dialogen mellan Skönhetsrådet och stadsbyggnadskontoret skulle då behöva ses över för att möjliggöra sådana mer strategiska insatser och därmed underlätta rådets hantering av remissärenden.

Stockholms skönhetsvärden behöver även fortsättningsvis vårdas och värnas då staden utvecklas och förändras. Skönhetsrådet är viktigt i detta arbete. Motionen avstyrkes.

UTLÅTANDE

Ärendet

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att ge stadsledningskontoret i uppdrag att snarast påbörja en avveckling av Skönhetsrådet. I motionen framhålls att det finns många instanser inom staden som månar om Stockholms skönhet och det som är unikt i Stockholm. Staden behöver därför inte ha någon egen ”smakpolis”, som i alltför många fall säger nej till viktiga projekt, på helt subjektiva grunder.

Stadsbyggnadsnämnden har fått motionen på remiss för yttrande senast den 1 oktober 2004. Den har även remitterats till stadsledningskontoret och till Skönhetsrådet.

Bakgrund

Stockholms skönhet är omtalad. Staden lever på sitt rykte som världens vackraste huvudstad. Att vårda stadsbild och stadsmiljö är en central framgångsfaktor när gäller turistnäringen, en viktig attraktionsfaktor när det gäller näringslivets val av läge för huvudkontor m.m. och inte minst viktigt för att även framöver kunna erbjuda stadens invånare en attraktiv miljö.

Det formella ansvaret inom staden för att vårda Stockholms skönhet ligger framför allt på stadsbyggnadsnämnden genom sitt ansvar för plan- och byggnadsfrågor, ytterst på kommunfullmäktige. Ansvaret för det offentliga rummet delas med gatu- och fastighetsnämnden med ansvar för utformningen av gator, torg, platser och parker, och tillsammans med stadsdelsnämnderna skötseln av det offentliga rummet. Stadsmuseinämnden svarar för stadens kulturmiljövård.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet bildades 1919 och är en fristående kommunal enhet utan myndighetsutövning. Rådets uppgift är att värna om staden; dess konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbild, även nya byggnader eller bebyggelseområden samt stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden. Skönhetsrådets verksamhet idag rör huvudsakligen granskning av remitterade ärenden från stadsbyggnadskontoret, men även motioner, frågor om byggnadsminnesförklaringar, ärenden från gatu- och fastighetskontoret och andra förvaltningar samt besvarande av frågor från privatpersoner.

Skönhetsrådet fungerar följaktligen som remissinstans för kontoret i nästan samtliga detaljplaneärenden och i bygglovsärenden som av större vikt för stadsbild och stadsmiljö. Rådets remissyttranden i t.ex. detaljplaner ligger, tillsammans med yttranden från andra förvaltningar, myndigheter, privatpersoner m.fl., till grund för den samlade bedömning om planens allmänna lämplighet, som det åligger kontoret och stadsbyggnadsnämnden att göra enligt lagstiftningen. Det innebär att skönhetsrådets synpunkter vägs in men inte alltid tillmötesgås.

Kontorets synpunkter

Stockholms skönhetsråd är en unik kommunal institution både genom sitt fristående arbete för stadens skönhet och sin verksamhet under mer än åtta decennier. Med förebild från Stockholm har flera kommuner, även centrala verk, bildat skönhetsråd, i synnerhet under de senaste åren. De har tillkommit under inflytande av den komplettering som skett i plan- och bygglagens 3 kap 1 § om estetiskt tilltalande bebyggelse (skönhetsparagrafen).

Till skillnad från många sakfrågor låter sig stadens skönhet oftast inte beskrivas såsom "säkra sanningar". Det är de många olika synpunkterna på vad skönhetsvärdena består i som tillsammans med en levande debatt kan ge grund för olika ställningstaganden. Att vårda stadens skönhet är inte en enbart antikvarisk fråga; det gäller inte att hindra varje förändring, snarare att hindra varje försämring och stimulera förnyelse med kvalitet.

Arbetet med att vårda Stockholms skönhet kan bedrivas på många sätt. För stadsbyggnadskontoret är frågan givetvis viktig i ärendehandläggningen men det har under senare åren även varit angeläget att bidra till en gemensam syn på hur Stockholms skönhet och karaktär kan tillvaratas i stadens fortsatta utveckling. Med detta syfte har arbetet med boken Stockholms årsringar och Stockholms byggnadsordning genomförts. Byggnadsordningen är numera en del i stadens översiktsplan.

Skönhetsrådets arbete koncentreras idag till remissyttranden i framför allt detaljplane- och bygglovsärenden. Rådet medverkar i granskningen av gestaltungsfrågor. Då och då har dialogen mellan kontoret och Skönhetsrådet utvecklats i givande seminarieformer, t.ex. när det gäller Hammarby Sjöstad. Kontoret konstaterar att rådets synpunkter ofta sammanfaller med stadsmuseets värnandet av Stockholms kulturhistoriska värden. Det är önskvärt att rådet i högre grad engagerar sig för kvalitetsfrågor i nybyggandet, vilket även behöver avspeglas i rådets sammansättning.

Kontoret skulle gärna se att rådets arbete kunde utvecklas till ett mer förebyggande strategiskt arbete med egna initiativ om vad som utgör viktiga frågor för att främja skönhetsvärden när staden växer och utvecklas. Under tidigare skeden i rådets historia har bedrivits sådant arbete, bland annat kan nämnas de principer för ljusreklam som rådet utarbetade under 1920-talet och som haft stort genomslag.

Också idag finns många frågor i stadens utveckling där ett fristående strategiskt arbete om skönhetsvärden är angeläget. Det gäller till exempel ytterstadens utveckling, dit Stockholms utbyggnad framöver kommer att koncentreras.

Dialogen mellan Skönhetsrådet och stadsbyggnadskontoret skulle behöva ses över för att möjliggöra sådana förebyggande insatser för att underlätta rådets hantering av remissärenden.

Stockholms skönhet är resultatet av medveten planering, byggande, vård och förvaltning under århundraden. Stadens skönhetsvärden behöver även fortsättningsvis vårdas då staden utvecklas och förändras. Stockholms skönhetsråd har en viktig roll i detta arbete.

Motionen avstyrkes.

Stadsmuseinämnden beslutade den 15 december 2004 att avstyrka rubricerade motion.

Reservation anfördes av *Cecilia Brinck* (m) enligt följande.

- att Skönhetsrådet bör avskaffas i sin nuvarande form, samt
- att därutöver anföras följande:

Jag delar motionärens uppfattning att Skönhetsrådet i sin nuvarande form har spelat ut sin roll. Det är problematiskt att ha vad som i praktiken är en inflytelserik kommunal instans som saknar offentligrättslig reglering. Därför förordar jag en förändring av Skönhetsrådets sammansättning och status, de politiskt valda ledamöterna bör utgå och rådet bör ges status som rådgivande organ under förslagsvis kulturnämnden. På det sättet skulle Skönhetsrådet kunna utgöra en viktig resurs i stället för att som nu mest uppfattas som löst tyckande smakpolis.

Stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 15 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen

Motionären Kristina Alvendal (m) framför i motionen angående skönhetsrådets avskaffande att Stockholm är en stad i ständig förändring och att det är många instanser som har synpunkter på de förändringar som äger rum. Det finns därför ingen anledning att ha ett speciellt skönhetsråd som yttrar sig i dessa frågor. Enligt motionären bör en avveckling av skönhetsrådet snarast påbörjas.

Förvaltningens synpunkter

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, skönhetsrådet, har verkat inom den kommunala förvaltningen i 85 år och bevakar på kommunfullmäktiges uppdrag natur- kultur- och stadsmiljöfrågor i Stockholm. Rådet har en rådgivande uppgift och har också möjlighet att själv ta upp olika ärenden och frågeställningar till diskussion. Rådets ledamöter har en bred och gedigen kompetens.

Stadsmuseiförvaltningen bevakar de kulturhistoriska och antikvariska frågorna vid förändringar i den befintliga bebyggelsen och i stadsmiljön. Stadsmuseiförvaltningen har till skillnad mot skönhetsrådet en politiskt styrd nämnd.

Enligt förvaltningens uppfattning har skönhetsrådet en viktig uppgift som oberoende rådgivande instans i staden. I skönhetsrådets bedömningar tas hänsyn till både arkitektur, stadsbyggande, naturmiljö och även till rent estetiska gestaltungsfrågor. Det finns idag inte någon annan instans eller förvaltning som på samma sätt som skönhetsrådet gör den samlade bedömningen av konsekvenserna av förändringar i samband med stadens utveckling.

Stadsmuseiförvaltningen anser sålunda att motionen om skönhetsrådets avskaffande bör avstyrkas.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 2 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2004:32) av Kristina Alvendal (m) om skönhetsrådets avskaffande avslås med hänvisning till vad som anförts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bakgrund

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, eller skönhetsrådet, arbetar sedan cirka 85 år tillbaka med stadsmiljöfrågor i vid bemärkelse. Skönhetsrådet ska enligt sitt reglemente vara rådgivare åt stadens olika myndigheter i frågor som berör offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefulla stadsbilder eller stadens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden.

Skönhetsrådet består av tolv ledamöter som utses av kommunfullmäktige för ett år i taget. Minst åtta av dessa ledamöter ska representera olika institutioner inom rådets ansvarsområde. Dessa ledamöter utser i sin tur den trettonde ledamoten. Till rådet hör ett kansli med rådets sekreterare och för närvarande två biträdande sekreterare. Kansliresurserna är i administrativt hänseende knutna till stadsledningskontoret.

Ärendet

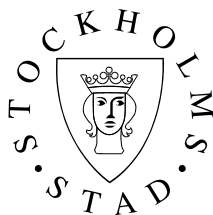
Kristina Alvendal (m) lyfter i den aktuella motionen fram att Stockholm är en stad i ständig utveckling och att det finns många instanser som lämnar synpunkter på de olika förändringarna av stadsmiljön. Motionären menar att det inte finns någon som vill förfula stadsmiljön och att det därför inte finns någon anledning för staden att ha ett skönhetsråd. Dessutom avstyrker skönhetsrådet enligt motionen angelägna projekt i alltför många fall. Alvendal föreslår att stadsledningskontoret ges i uppdrag att ”snarast påbörja en avveckling” av rådet till skydd för Stockholms skönhet.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret delar visserligen bilden av att det är många intressenter som är inblandade i utvecklingen av Stockholms stadsmiljö och att det knappast finns någon som har för avsikt av förfula stadsbilden. Kontoret delar dock inte motionärens uppfattning att skönhetsrådet därmed bör avvecklas. Stadens ambition bör vara att ta tillvara det stora engagemang som finns kring stadsmiljöfrågor och uppmuntra en bred debatt inom detta område. Skönhetsrådet bör med sin självständiga roll och långa tradition ses som en tillgång i en bred diskussion om hur Stockholm ska utvecklas.

Vidare vill stadsledningskontoret poängtera att rådet endast har en rådgivande roll. Huvuddelen av skönhetsrådets ärenden utgörs av remisser från stadsbyggnadskontoret avseende detaljplaner och bygglov. I dessa ärenden ansvarar stadsbyggnadsnämnden och i vissa fall kommunfullmäktige för att göra avvägningar mellan de olika synpunkter och hänsyn som ska beaktas inom den fysiska planeringen, till exempel när det gäller plan- och bygglagens krav på estetiskt tilltalande bebyggelse.

Stadsledningskontoret avstyrker i enlighet med ovanstående motionen om skönhetsrådets avskaffande.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:32

**2004:32 Motion av Kristina Alvendal (m) om
Skönhetsrådets avskaffande**

Stockholm är en storstad som är i ständig förändring. Nya byggnader kommer till. Gamla verksamheter försvinner. Stadskärnan blir större och större, vilket får till följd att vissa delar av staden som tidigare var förort numer hör till innerstaden.

Många som lever och verkar i staden tilltalas av stadens puls och kreativiteten som frodas. Detta i sin tur skapar dynamik för tillväxt. En stad som är anpasslig till nya tider är också intressant utifrån ett företagar- och investerarperspektiv.

Instanserna som tycker till om alla de förändringar som äger rum i staden är många. Hänsyn skall tas till många olika intressen. Ingen har som intention att göra Stockholm fult. Det som är unikt i Stockholm vill vi bevara. Det finns många instanser i stadens olika verksamheter som månar om detta. Staden behöver då inte ha någon egen utpräglad "smakpolis" för att Stockholms siluett och skönhet skall bevaras. Trots det har staden ett Skönhetsråd, som i alltför många fall säger nej till viktiga projekt, på helt subjektiva grunder.

Det finns ingen anledning för Stockholms stad att ha ett Skönhetsråd. Därför bör Skönhetsrådet avskaffas.

Jag föreslår kommunfullmäktige besluta

Att ge stadsledningskontoret i uppdrag att snarast påbörja en avveckling av Skönhetsrådet.

Stockholm den 3 juni 2004

Kristina Alvendal